

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.
Números atrassats: 10 céntims

ADMINISTRACIÓ y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50. Cuba y Puerto-Rico 2.—Estranger, 2'50

L'ASPIRACIÓ D'ESPANYA

Bátre 'ls de totes maneras
ab fúria y tenaçitat.

Com á fieras s' han portat,
donchs tractarlos com á fieras

¿QUÉ FEM?

ESPRÉS del entusiasme qu' en moltes personas va produir lo nombrament del héroe de Sagunto pel mando superior del ejército de Africa va venint lodescant. Aquests' acentúa de dia en dia. Avuy tothom pregunta:—¿Y donchs, qué fem?

D. Arseni va assombrar á tothom ab la séva activitat. Com si no tingúes necessitat de menjar, ni de dormir, va trasladarse de Barcelona á Madrid de una tirada. Arriba, acepta 'l nombrament, y cap á Málaga de un' altra tirada. Allí, després de assistir á un *Te-Deum*, lo temps se li feya curt per embarcarse, de manera que aprofitá la primera ocasió per trasladarse á Melilla.

Aquesta odisea, que prometia grans é immediates empreses bélicas, podria titularse «De Barcelona al Riff, en menos de cinch días.» Y al recordar las lentituds desesperadoras, las vacilaciones incomprensibles que s' havian observat fins á las horas, tot cor patriota s' obría á la esperanza.—Ara anirém bé—deya tothom—ara á lo menos farém alguna cosa. L' activitat, en aquests cassos, es una de las condiciones más necesarias.

¡Quanta ilusió!

Aquells que creyan que lo que importava avants que tot era deixar en lo lloch degut la brillantés y 'l prestigi de las armas espanyolas han suferit un terrible desencant.

Desde qu' en Martínez Campos es á Melilla, 'ls Mañers espanyols no han tirat més que quatre tiros, y no contra 'ls moros sino contra un desventurat presidari, culpable de haver tallat las orellas á un súbdit de Muley Hassán.

Es aquesta l' única operació bélica que s' ha realitzat fins ara.

En cambi, de conferencias y entrevistas no 'n vulgan més. Lo general en jefe ha conferenciat no se quantas vegadas ab Muley Araaf y ab lo Bajá del camp. ¿Qué han dit? ¿Qué han tractat? ¿Qué han convingut? ¡Vágintho á saber!

L' héroe de Sagunto resulta ser una especialitat per aquesta classe de operacions. Recordant las fetas del hostal de la Corda y del Zanjón, se 'ns vé á la punta de la llengua la frase aquella que profereix á cada instant lo personatge de una aplaudida comedia catalana:

—Conech lo sistema.

Si, coneixém lo sistema.

Será un sistema bo, útil, acomodat á las exigencias de una societat decadent com es la nostra; estalviará, si vostés volen, la sanch del soldat; pero no es aquest certament el que creyam que hagués d' emplearse ab las kábilas del Riff, que tants ultratjes han inferit á l' honra de la nació, que tanta sanch han derramat, mentres han pogut atacarnos en la proporció de 30 per cada un dels nostres.

No es aquest tampoch el sistema que 'ns ha de posar en bon lloch davant del mon civilisat.

Ni 'l poble més positivista del mon, qu' es lo poble inglés, passaria per un sistema que té molt de humilliant, y en lo fondo res enterament de práctic ni de positiu.

¿Qué vol dir aixó de tornar á plantejar la qüestió en la mateixa forma en que 's trobava avants del dos de Octubre, es á dir: reduhirla únicament á fer efectiu lo dret que té Espanya á construir lo fort de Sidi-Aguariaix? ¿Qué per ventura, desde aquella fetxa de la primera agressió no ha passat res enterament? ¿Construhim lo fort! ¿Y ab aixó sols s' ha de donar Espanya per pagada y satisfeta?

Si 'l problema en un principi 's reduhia simplement á la construcció de aquest fort, avuy té major alcans, y á ningú s' excusa la necessitat ineludible en que 'ns trobem de infligir terrible cástich contra 'ls que injustament varen agredirnos y de demanar una indemnización proporcionada als gastos quantiosos que portém fets fins ara.

La sanch demana sanch: y per obtenir una brillant victoria hem enviat la flor y nata dels nostres soldats á las platjas africanas, sense reparar en sacrifici de cap mena.

Però, segons sembla, l' héroe de Sagunto, ha anat á l' Africa, no á fer la guerra, sino á obtenir la pau sense lluytar, la pau á tota costa.

Los rifyenyos, que quan lo desventurat Margallo ab escassissimas forsas tractá de cumplir las ordres del govern, posantse á construir lo fort, se 'ns tiraren á sobre, porque eram débils, avuy que som forts, avuy que podriam bátreles y esmicolarlos ens dispensan l' obsequi de deixárnosel construir sense inquietarnos.

Lo bajá del camp, vetlla de nit las obras que 'ls espanyols fem de dia, desde la tenda de campanya que li hem proporcionat nosaltres mateixos porque no 's costipi, y apurant fortas tassas de café del que nosaltres li regalém porque no s' adormi.

¡Hermós espectáculo, que no sabém fins á quin punt bastará á satisfacer las aspiraciones y l' amor propi de una nació que podrá ser tan desgraciada com vulgan; pero que sempre ha sigut tinguda per altiva y orgullosa de la séva honra!

Nosaltres no 'ns posém en lo lloch del héroe de Sagunto, que podrá estar tan satisfet com vulgui del resultat de la séva campanya. Dificilment podrán may avenirse 'l nostre temperament y 'l séu que dona probas de ser tan acomodaticí.

Però darrera d' ell hi ha 24,000 homes que 's frisan per batallar. Ab aquests 24,000 homes hi ha un luxe de 30 generals que no crech que hajan sigut enviats al Africa per veure senzillament com se construeix un fort. Y posantnos nosaltres en lo lloch d' ells, sentim lo rubor pujarnos á las galtas.

Avants del dos de octubre voliam fer ab quatre soldats y un cabo lo que avuy aném á realisar ab un formidable ejército.

¿No están pintats ab aixó sols la imprevisió y 'l desgabell de qu' es víctima aquesta nació desventurada?

¿Qué fem?

Poble espanyol: pegúntatho, medita y obra. Ja que la feyna no volen que la tinguem á Melilla, está bé: tinguém-la aquí.

P. K.

ON molts los periódichs estrangers que s' están rihent d' Espanya al veure que per 24,000 homes que tenim á Melilla, haguém enviat allí la friolera de trenta generals.

Ab tal motiu algú d' ells se permet compararnos ab las naciones de Sud-América.

Y ab tot pot demostrarse que la comparació es inexacta. La majoria dels generals americans son honoraris; en cambi aquí cobran del presupost, y quan van á operacions percibeixen ademés lo plus de campanya.

Siga fort, siga fortin, siga un simple reducto lo que al últim construhim en l' altura de Sidi-Aguariaix, si 'ls moros, per la séva part, alsan allá á la vora una paret ben alta, deixemlos fer, no 'ns hi oposém per res del mon.

L' alta paret qu' edificuin, sempre servirá per una cosa: per evitar que 'ls rifyenyos vegin com als nostres soldats els cau la cara de vergonya.

Desde Filipinas, lo general Blanco ha escrit una carta á un seu amic, general també, expressantli ab tota franquesa la séva opinió respecte al conficte de Melilla.

Lo general Blanco creu qu' es necessari obrar ab tota energia y sense contemplacions.

No sembla sino que desde Filipinas se senti l' aspiració d' Espanya ¡tant poderosa es ella!

En cambi, 'ls qu' están arrapats al seu cos, xulantli la sanch, ni percibeixin las sévas palpitations...

Las empresas dels principals ferro-carrils espanyols, que per tenir la séva residencia al extranger, se veuen obligadas á pagar en franchs los seus cupóns, veyent que 'ls cambis están tan elevats han acudit al govern, demanantli quart y ajuda.

Una de las concessions que solicitan es que se 'ls hi deixi pujar las tarifas.

Y Espanya que vaja dihent:—¡Peléulo al pobre Peret!

Nosaltres tenim pels capitals estrangers tot lo respecte que 's mereixen.

Però 'ns sembla que 'ls que tantas vegadas han estat á las maduras, bé poden ara estar á las duras, considerant que tots los negocis están subjectes á la lley de las ganancias y las pérduas.

Y per gran que siga 'l respecte que 'ns mereixen los capitals estrangers, major encare es l' atenció que 'ns inspiran los interessos espanyols.

Desgraciadament, los ministros de la monarquía no pensan de igual manera, y ja veurán com ara, ab

motiu de aquesta qüestió 'ns ensabonan, porque las empresas estrangeras ens afaytin.

Ha sortit l' *ALMANACH DE LA ESQUELLA DE LA TORRETTA* pera l' any 1894, alcansant lo gran éxit de costum. 140 firmas dels primers escriptors de Catalunya y més de 300 grabats deguts á més de 90 artistas fan de l' *Almanach* un álbun preciós, únich en son género.

Advertim als nostres lectors que no l' hajan adquirit encare, que 'n quedan sols poquissims exemplars, no podentse fer segona edició.

Pel cas de que s' arregli la qüestió del moro fins aquí no s' ha parlat encare de la importancia de la indemnización que s' ha de pagar á Espanya.

Se diu que Muley Hassán no té diners, y si aixó es cert podria ferseli una proposició.

Cobrar la meytat de lo que ha de dar, en terras, ampliant la possessió de Melilla, y 'l resto en armas, arrebatadas per ell als salvatjes del Riff.

Seria aquesta una solució que asseguraria la tranquilidad d' Espanya y del Marroch.

«Ens hem de abstenir—diuhen los monárquichs—de fer la guerra al moro porque aixó podria provocar una conflagració europea. ¿Y qué faria Espanya tota sola?»

¡Tota sola! Espanya de sola no ho estaria may. Los seus interessos al Marroch coincideixen ab los interessos de Fransa, y la República francesa es prou poderosa per...

Psro 'ls monárquichs, al sentir parlar de República francesa 's quedan fent ganyotas. No comprenen que una monarquía puga lligar ab una República.

Dónguinthi las voltas que vulgan.

Aquesta y no altra es lo que 'ls castellans ne diuhen *la madre del cordero*.

No podém tornar per l' honra nacional ultratjada, porque qualsevol pas que donguém en aquest sentit ens porta á la aliansa ab la República francesa.

Y primer son los interessos monárquichs que las aspiraciones nacionales.

Lo *meeting* de Bilbao contra 'ls tractats de Alemania é Italia concertats pel funest Moret, promet ser un acte imponent. La representació de la industria, no ja sols de Catalunya, sino de todas las regions espanyolas está resolta á protestar ab energia contra 'ls desacertats intents de un ministre extrangerisat, incapas de comprendre fins la enormitat dels disbarats que realisa.

Es ja qüestió de que tot lo pais s' aixequi com un sol home contra la torpesa, la vanitat y l' ineptia retribuídas ab sou de ministre.

Fá poch ha vist la llum en la *Gaceta* un real decret nomenclant á D. Joseph Sagasta canceller de agricultura, destinat á la secció de calamitats.

No podrá dirse al menos que la familia Sagasta no conegui la secció que li correspon.

La senmana próxima publicarem lo número extraordinari corresponent al mes de desembre. Tenim treballs literaris y artísticos destinats á dit número, que no duptém han de cridar l' atenció de nostres numerosos lectors.

CARTAS DE FORA.—No hi ha res mes terrible que l' odi dels ensotnats. Y succeheix que aixis com acostuma á dirse que llops ab llops no 's mossegan, moltes vegadas ensotnats ab ensotnats se destrossan. Víctima de un tal mossen Zoilo, rector de la Espluga de Francolí es un tal mossen Eudalt capellá de la mateixa vila, que 's troba sense casi poder treballar del seu ofici, porque l' altre no ho consent. Aixis, per exemple, dias enrera un forner que havia d' enterrar un nen que se li havia mort, demaná que mossen Eudalt figures en l' enterro y l' rector no ho consenti de cap manera.—Está be digué 'l forner—llavoras que no vinga la comunitat. Y aixis vá ferho. Los esplugans están verdaderament escandalisats davant de aquesta tirria africana, que tant poch te que veure ab las máximas de la caritat evangélica.

L' altre dia al carrer de Colón (carretera de las Cortes) se verificava un enterro y reunits en la casa mortuoria l' cotxe fúnebre y l' vicari, estava per arribar ab la comitiva, quan lo vicari digué:—Jo ja hi sigut puntual: no puc! esperarme mes, y per lo tant me 'n vaig. Y tal dit tal fet. Per no esperar uns minuts va tocar pipa. Es inútil fer notar que l' enterro en qüestió es dels que 'n diuhen per amor de Déu.

A las Cabanyas (Vilafranca) la guardia civil aná á fer un registre á casa de tres coneguts republicans, als quals los reaccionaris de la comarca volen fer passar per anarquistas. En la de un d' ells regiraren tota la casa, inclús las teulas de la teulada: al cuniller destruieren todas las cunilleras; remanaren lo femer y á la quadra regiraren també 'ls fems, y veyent que 'l burro estava ajassat, pensarian qu' ell ocultava lo qu' ells buscavan fentlo alzar; pero sense trobar res. Lo únich que se 'n endugueren sigué un rifle de set tiros que l' amo de la casa tenia per la séva defensa. Lo registre 's practicá trobantse ell á Barcelona per assumptos de familia.

À LA SALUT DELS RIFFENYOS

La guerrilla de la mort ha sigut disolta. 'Ls presidaris que la formavan han sigut destinats a presidir altra vegada menos un que l'han enviat al altre barri. En quant al intrèpit capitá Ariza que manava la guerrilla se l'ha incorporat al exercit actiu, agregantlo al quartel general.

Hi havia qui creya que la tal guerrilla era necessaria: hi havia qui admirava l'intrepides y l'audacia de aquell grapat de valents disposats a jugar-se la vida, cent voltas cada dia. ¡Error manifest! La tal guerrilla, dat que avuy no aném a la guerra, sino a la pau lograda a tota costa, hi era de més. Es necessari, avants que tot, tractar als riffenyos ab las degudas consideracions, y admesa aquesta norma de conducta, sobra la guerrilla, sobran las sévas hassanyas, sobran, en fi, aquelles sorpresas nocturnas, que netejavan lo camp espanyol d'escamots moros.

Avuy la neteja no's fa a tiros, ni a ganivetadas: la neteja avuy se fa ab un respallet ben fi. Sobre tot que 'ls riffenyos no pugan queixarse!

Lo presidari Farreu per no haver sabut compendre 'l nou sesgo que han pres las cosas de Melilla, ha pagat ab la vida la seva ignorancia. Recordantse, sens dupte, del tracte que 'ls moros donan als espanyols que cauhen a las sévas mans, recordantse dels cadavres que profanan y mutilan horrorosament, vá tallar las orellas a un moro de mals antecedents, espia d'ofici, segons noticias, traïdor al enemich y traïdor a nosaltres.

Per las orellas pecas: paga, donchs, ab las orellas! —vá dir l'individuo Farreu, al efectuar aquella operació quirúrgica.

Per brutal y salvatge que siga aquest acte, may ho es tant com los que 'ls riffenyos s'han permès ab los nostres presoners. Y no obstant, l'infelis presidari, subjecte a un consell de guerra sumarissim, vá ser condemnat a mort, executantse la sentència a las pocas horas de dictada.

En Farreu, natural de Lleyda, ex-voluntari carlista havia sigut condemnat a cadena perpétua, per haver donat mort al arcalde de Alguayre, per motius electorals. Feyá disset anys que purgava aquesta pena, havent observat sempre en lo penal una conducta irreprotxable, y havent donat mostrats també de un valor a tota proba a las ordres del capitá Ariza. Va morir ab gran serenitat. L'última paraula que proferí quan ja tenia 'ls Mausers apuntats a la nuca, sigué un crit de «¡Visca Espanya!»

Ja ho veuhen: per la vida de un arcalde espanyol, cadena perpétua.

Per las orellas de un espia moro, quan en Ferréu tal volta's figurava que per cada una li rebaixarian a lo menos un any de presidí, pena de mort.

Consequencia: hem arribat a uns temps en que valen més las orellas de un espia riffenyo, que la vida de un arcalde espanyol.

Però's diu que s'havia de donar un exemple. ¡Enhorabona! L'exemple s'ha donat; pero no tant als presidaris que de segur, a horas d'ara, veient lo pa que s'hi dona, s'felicitaran de que 'ls hajan pres las armas, com als mateixos riffenyos que van pressenciar l'execució, sense moure's del seu camp.

Per ells se vá fer la festa.

Sens dupte perque pujan dir: —Entre 'ls que losaltres escabexém y 'ls qu'ells fustellan, prompte 'ns veurém lliures de los perros cristianos.

P. DEL O.

LOS MOROS D' AQUI

Vostés vagin distrahentse mirant per la part de mar, esperant bonas noticias sobre 'l tinglado africá. Vagin preguntant la cara que fa Muley-Araaf y si munta un caball negre ó si munta un caball blanch. Vagin matant las estonas indagant si's fa ó no's fa lo castell que projectavam al cim de Sidi-Aguariaix. Vagin pensant ab Melilla, vagin guaytant cap allá y vagin llegint las partes que *ahora acaban de llegar*.

Mentres vostés s'entretenen parlant de Muley-Hassán, de la tribu de Mazuza y la de Benisicar, a Madrid hi ha un'altra tribu que sense portar turbant ni tenir res de riffenyo sembla que se 'ns vol rifar. En Moret y 'ls seus consocios, aprofitant uns instants en que l'Espanya s'olvida de lo que té a prop del nas per pensar no més ab Africa, las kábilas y 'l sultán, han surgit a corre-cuyta una especie de tractat ab la graciosa Alemania, que si arriba aná endavant

amenassa ser la ruina de la industria nacional.

Segons lo flamant projecte del ministre perfumat, Espanya dona a Alemania ventatjas en tots los rams, deixant entrá 'ls seus articles com qui diu casi de franch, y 'ls bons alemanys, en pago de tanta amabilitat, ens tancan de sas fronteras las portas ab pany y clau, y 'ns las plantan pels bigotis ab santa tranquilitat.

Si 'l tractat realment s'aproba, Alemania 'ns buydará las nostras pobras butxacas xuclantnos fins l'últim ral, y Espanya no podrá en cambi treure d'ella ni un sol mark.

¡Qué passará, en consecuencia? Que 'ls nostres obrers tindrán de plegar, vulgas no vulgas, per no poder soportar tan desigual competencia, y Espanya's convertirá en un dipòsit d'articles dels deixebles de 'n Bismarck.

¡Qué m'hi diuhen? ¡Qué 'ls sembla? dels nostres homes d'Estat? Vostés vagin preocupantse ab los projectes y plans del senyor Martínez Campos; vagin aixordant l'espai demanant que's senti prompte lo nostre honor ultrajtat. ¡Veyám si al fi de la broma, quan ja 'ls moritos d'allá hajan rebut forsa llenya, ens trobarem estovats pels moritos madrilenyos, protectors dels alemanys!

C. GUMA.

CONFERENCIA NÚMERO 13,754

AMP de Melilla. Una tenda de campanya, arreglada com una casa de senyors.

Lo jefe moro s'aproxima a la tenda, fent las muecas y salameñas de reglament.

Lo jefe cristiá 'l reb a la porta y li fa també una cortesia bastant graciosa.

Lo moro: —¡Las bendiccions d'Aláh cayguin sobre teu com pluja menuda!

Lo cristiá: —La Mare de Deu de Montserrat te favoreixi... ¡Qué hi ha de nou?

—Ja 'm deus coneixer: soch lo germá de...

—Si, home: ets aquell moro que vé cada dia.

—¡Qué 't sab greu que vingui?

—¡A mi? ¡vols callar! ¡Hi estich jo tan acostumat a rebre gent importuna!

—¡Gracias, cristiá! Ets molt amable. Pues jo venia per veure si arreglem aquest galimatias. Tinch facultats omnimodas del meu germá, y vull enllestirho tot ben depressa.

—Pues digas als teus que arrihin velas, y aviat ens entendrem.

—¡Oh! Ja 'ls ho dich: lo que hi ha qu'ells no m'escoltan.

—Y donchs, si 't desobeheixen ¿per qué no 'ls castigas?

—¿Per qué?... ¡No veus que jo soch sol y ells son una colla?

—Y las facultats que ton germá t'ha donat?

—Jo 't diré: ell va donarme facultats, pero va olvidar-se de donarme forsas.

—¿No tens soldats a las tevas ordres? ¿Y aquella caballeria que duyas l'altre tarde?

—No es méva: 'ls riffenyos me l'han deixada perque 'l meu prestigi no'n valgui de menos.

—Bueno ¿com vols engiponarho, donchs?

—Aláh es gran y devegadas ens inspira pensamientos tan grans com ell. Hi tingut una idea.

—Veyám.

—Jo seria de parer que deixessis entrar los moros dintre de la ciutat.

—Y ara! ¿Aquesta xavacanada t'ha inspirat Aláh?

—Espérat, home. no 't precipitis. Los pobres riffenyos tenen grans provisions d'ous y gallinas que no saben qué ferne, y si 'ls donavas permis per venirho a vendre, probablemente s'enterrarian y's convencerian de que 'ls cristians sou, a pesar de tot, unas bellas personas.

—No pot ser, fill. Los moros han fet armas contra nosaltres, y aquí no tornarán a entrarhi fins que 's' hagi firmat la pau.

—¡Oh! Aixó ray: firmém-la.

—¿Si? ¿Ab quinas condicions?

—Molt senzillas: los riffenyos vindrán aquí a vendre las gallinas y 'ls ous, cobraran y se'n tornarán a casa seva.

—¿De serio?... ¿Sabs, moro, qu'ets d'una casta molt humoristica? Per tú no hi ha res més que despatxar gallinas y ous. ¿Y 'l fort que nosaltres hem de construir en aquella altura? ¿Cóm queda aquest punt?

—Mira, ab aixó jo no m'hi fico. L'altre dia vaig parlar del fort a las kábilas, aconsellantlos que 'l deixes-

sin fer, y'm van dir una infinitat de desvergonyiments y grosserias.

—Pues sense aquesta condició previa, no puch escollir cap proposició.

—Cristiá, fes lo que 't sembli. Sols voldria demanarte dugas cosas.

—Quinas?

—Primera, que en cas de que 'ls meus inferiors me faltin al respecte, 'm donguis acullida a casa teva.

—Concedit.

—Segona: que 'm deixis comprar té, café y sucre.

—¡Pero si ahir també vas comprarne!

—¡Ah! Es que ho revench. Pera entretenir los meus ocis, hi obert una botigueta de comestibles a Frajana.

—En fi... compra lo que vulguis.

Quan lo moro ha fet lo seu fet, los dos jefes se despeixen.

Inmediatament l'un y l'altre escriuhen un despaig urgent pèl seu superior.

Lo del cristiá conté aquestas paraulas:

«A Madrid. —La cosa marxa bé. Lo germá del Sultán m'ha fet una visita molt afectuosa; propositme la pau.»

Lo del moro diu:

«A Taflet. —Aixó va de perilla. Ara acabo d'anar a la plassa a comprar té, café y sucre.»

»Demá penso tornarhi.»

FANTÁSTICHE.

AY com avuy trobém acertada l'idea de *La Publicidad*, recullint la cajetilla del soldado.

¿Qué tenen que fer los soldats a Melilla?

Res enterament.

¡Donchs que fumin!

Ara diuhen que mentres unas kábilas volen la pau a tota costa, las altras desitjan la guerra resoltament.

Y encare afegeixen que 'ls guerreros y 'ls pacífichs arriban a las mans sovint y s'esbatussan.

Però a mi tot aixó 'm fa olor de una cosa: de romanos mortiscos.

Dimars deyan que l'héroo de Sagunto havia caygut de caball.

Ignoro si 'l fet es veritat; pero cas que ho sigués, paciencia.

Si l'héroo de Sagunto cau de caball, desde que van nombrarlo general en jefe del exercit del Riff, son moltissims los espanyols que han caygut del burro.

Lo general Blanco, en la seva carta ha dit que lo

Acaba de publicarse

L'ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERA 1894

Preu: 1 pesseta.

Se ven per tot arreu

